

Biuletyn Informacji Publicznej

Instytutu Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Dane osoby z katalogu osób "rozpracowywanych"

Imiona: Emilian
Nazwisko: Marcola
Miejsce urodzenia: Wolica Brzozowa
Data urodzenia: 04-01-1938
Imię ojca: Jan
Imię matki: Albina
Dodatkowe informacje:

Treść zapisów ewidencyjnych

Opis materiałów	Stan zachowania	Uwagi
Akta internowanego Emiliana Marcoli. Został on zatrzymany w ramach akcji „Jodła” dnia 13.12.1981, na podstawie Decyzji Nr 95/81 o internowaniu, wydanej tego samego dnia przez Komendanta Wojewódzkiego MO Zamość na wniosek Wydziału IV tamtejszej Komendy. Osadzono go w Zakładzie Karnym w Krasnymstawie, następnie - od 09.01.1982 - przebywał we Włodawie, zaś od 29.03.1982 w Ośrodku Odosobnienia w Lublinie (otrzymał przepustki w dniach 08-15.04 i 15-22.04.1982). Został uwolniony dnia 30.04.1982, w oparciu o Decyzję Nr 48/82 Komendanta Wojewódzkiego MO Zamość, którą „uchylono internowanie” (w niektórych dokumentach jako datę zwolnienia Emiliana Marcoli z internowania podawano dzień 17.03.1982 - część zapisów kartotecznych, wykazy internowanych, ZSKO).	Akta o sygn. IPN Lu 23/254 (100/IV/82), zapisy na kartach EO-13-A z Kartoteki ogólnoinformacyjnej Biura "C" MSW i Kartoteki ogólnoinformacyjnej KW MO/WUSW Zamość, na karcie E-14/1 z Kartoteki internowanych MSW oraz wzmianki w aktach o sygn. IPN BU 01152/36 (Biuro Śledcze MSW, Wykazy internowanych, m.in. z woj. zamojskiego, 1982 rok), sygn. IPN Po 161/1 (dar osoby fizycznej, alfabetyczny wykaz osób internowanych w okresie stanu wojennego) oraz sygn. IPN BU 1460/1 (kopia akt sygn. IPN Po 161/1).	

Emilian Marcola został zarejestrowany przez Wydział IV KW MO Zamość w dniu 29.01.1982, pod nr rej. 6267, jako „osoba” do Sprawy Obiektowej (SO) krypt. „Rolnictwo”, pierwotnie krypt. "Solidarność Wiejska" (nr rej. 5067). Sprawę tę prowadził Wydział IV / Wydział VI KW MO/WUSW Zamość w okresie 24.03.1981 - 27.02.1987, w odniesieniu do „antysocj.[alistycznej] działań. NSZZ RI >S[solidarność]<” na terenie ówczesnego woj. zamojskiego. Jak wskazuje zapis na karcie rejestracyjnej, podstawę do objęcia nią Emiliana Marcoli stanowiły „materiały agenturalne”. Następnie, w lutym 1987 roku, pion VI RUSW Tomaszów Lubelski przerejestrował E. Marcolę pod nr rej. 12839, wszczynając jego rozpracowanie w ramach Sprawy Operacyjnego Rozpracowania krypt. „Pogorzelcy” (nr rej. 8827). Natomiast materiały SO „Rolnictwo” (nr rej. 5067) złożono w archiwum dnia 19.03.1987, pod sygn. 44/IV. Dokumentację aktową (lub jej część) zniszczono prawdopodobnie za Protokołem brakowania akt Nr 4/90 z dnia 27.01.1990.

Akt o sygn. 44/IV KW MO/WUSW Zamość nie odnaleziono. Wpis na podstawie zapisów kartoteczno-ewidencyjnych.

Akta Sprawy Operacyjnego Sprawdzenia krypt. „Pozostali” (nr rej. 8114), prowadzonej w okresie 18.06.1983 - 24.06.1988 przez Wydział IV, a następnie Wydział VI KW MO/WUSW Zamość.

Sprawę wszczęto z uwagi na „destrukcyjne oddziaływanie” w gminie Komarów ze strony grupy „byłych działaczy NSZZ RI >S[olidarność]<”, których „działalność o charakterze antypaństwowym” miała nasilić się w związku z pielgrzymką Jana Pawła II do Polski. Emilian Marcola wymieniony jest m.in. we wniosku o wszczęcie sprawy oraz w planie przedsięwzięć operacyjnych w sprawie operacyjnego sprawdzenia krypt. >Pozostali< z dnia 17.06.1983, gdzie w oparciu o informacje od Tajnego Współpracownika ps. „Feliks”, wskazano go wśród osób wchodzących w skład „nieformalnej grupy byłych czł. NSZZ RI >S[olidarność]< oraz sympatyków” tego Związku. Stwierdzono też, że wymienione osoby „prowadzą prawdopodobnie działalność o charakterze antypaństwowym”, „negują pociągnięcia władzy ludowej i przeciwstawiają się stanowi wojennemu”. Informacji na temat E. Marcoli udzielali też Służbie Bezpieczeństwa TW „Wiarus”, TW „Włodek”, TW „Kuba”. W „Ocenie sytuacji społeczno-politycznej w rejonie gminy Komarów w kontekście zbliżających się wyborów do rad narodowych” z dnia 08.05.1984 Emiliana Marcolę zaliczono do grupy osób, które „w sposób jawny i agresywny demonstrowały swój negatywny stosunek do władz PRL, PZPR i ZSRR”. Natomiast w planie działań operacyjnych w okresie przedwyborczym w związku z trudną sytuacją w gminie Komarów z dnia 10.05.1984 podkreślono również, że pomimo internowania oraz „wielokrotnych rozmów profilaktyczno-ostrzegawczych”, przeprowadzanych w ośrodkach internowania z działaczami „Solidarności” RI, m.in. z E. Marcolą, „nie zmienili [oni] swych postaw politycznych i po krótkim okresie utajenia podjęli ponowne próby negatywnego działania (...)”. Taką diagnozę podtrzymano też w kolejnych ocenach i analizach sprawy. W analizie materiałów SOS „Pozostali” z 24.06.1988 stwierdzono, że występujące w tej sprawie „osoby angażujące się w negatywną działalność”, są jednocześnie zarejestrowane jako „figuranci” SOR krypt. „Pogorzelcy” (dotyczyło to m.in. Emiliana Marcoli). W związku z tym w 1988 roku zdecydowano o zakończeniu SOS „Pozostali”, przekazując streszczenie materiałów Referatowi VI RUSW Tomaszów Lubelski. Dokumentację SOS „Pozostali” złożono dnia 06.07.1988 w archiwum Sekcji „C” Wydziału Zabezpieczenia Operacyjnego WUSW Zamość pod sygn. 1777/II.

Akta o sygn. IPN Lu 077/347 (1777/II).

Akta Sprawy Operacyjnego Sprawdzenia / Sprawy Operacyjnego Rozpracowania krypt. „Pogorzelcy” (nr rej. 8827), prowadzonej przez pion IV/VI RUSW Tomaszów Lubelski w okresie 09.02.1984 - 22.09.1989, do których włączono dokumenty (także wcześniejsze chronologicznie), odnoszące się do innych spraw, m.in. SOS krypt. „Szatnia” (nr rej. 7556), SOS krypt. „Pozostali” (nr rej. 8114), SOR krypt. „Nietoperz” (nr rej. 9453), SOR krypt. „Parapet” (nr rej. 11259), SO krypt. „Rolnictwo” (nr rej. 5067), realizowanych przez Wydziały IV i VI WUSW Zamość, pion: IV, V i VI RUSW Tomaszów Lubelski. Wszystkie sprawy dotyczyły „działalności noszącej znamiona działalności antypaństwowej na bazie struktur b. >S[olidarności]< RI [Rolników Indywidualnych]”. Emilian Marcola został zarejestrowany jako „osoba” do SOR „Pogorzelcy” dnia 18.02.1987, pod nr rej. 12839, w związku z przypisywaniem mu przynależności do „nieformalnej grupy opozycji politycznej”, opierającej się na działaczach NSZZ RI „Solidarność”. Materiały sprawy zawierają też wcześniejsze dokumenty dotyczące E. Marcoli, wytworzone od końca 1981 roku. Są to m.in. notatki służbowe funkcjonariuszy KW MO Zamość z 22.12.1981, 02.04.1982 i 09.04.1982, dotyczące „rozmów” przeprowadzanych z nim podczas jego internowania. Dołączono też nieliczne, odnoszące się do niego, dokumenty z SO „Rolnictwo” - zgodnie z datowanym na 12.02.1987 wnioskiem o włączenie materiałów dot. osoby w sprawie obiektowej krypt. "Rolnictwo" nr rej. 6267/5067 do sprawy operac. rozprac. krypt. "Pogorzelcy" nr ewid. 8827". We wniosku tym odnotowano m.in., że Emilian Marcola był jednym z pierwszych, którzy organizowali w 1981 roku NSZZ RI „Solidarność” na terenie gm. Komarów. Stwierdzono też, że po zwolnieniu z internowania przeprowadzono z nim „trzy rozmowy profilaktyczno-ostrzegawcze, które jednak nie wpłynęły na zmianę jego negatywnej postawy społeczno-politycznej”. Wzmianki na temat E. Marcoli znajdują się także w dokumentach z SOS „Pozostali i SOR „Nietoperz”, włączonych do SOR „Pogorzelcy”. Natomiast w analizie materiałów SOR „Pogorzelcy” z dnia 07.07.1986 podano, iż „w wyniku pracy operacyjnej stwierdzono”, że na terenie gmin Komarów i Tyszowce istnieje grupa posiadająca „znamiona nieformalnej struktury opozycji politycznej”, zaś w toku rozpracowania ustalono jej skład personalny oraz „określono zakres działania i stopień zaangażowania poszczególnych jej członków.” Emiliana Marcolę wymieniono wśród osób stanowiących „trzon grupy”. Prowadzenie SOR „Pogorzelcy” zakończono w związku z „legalizacją” NSZZ RI „Solidarność”. W dniu 30.09.1989 materiały sprawy złożono w archiwum Sekcji „C” Wydziału Zabezpieczenia Operacyjnego WUSW Zamość pod sygn. 2387/II. Dokumentację aktową zamierzano zniszczyć i prawdopodobnie zniszczono jej część za Protokołem brakowania akt Nr 7/89 z 30.10.1989.

Akta o sygn. IPN Lu 077/829 (2387/II), zapisy kartoteczno-ewidencyjne.

Akta sprawy kontrolnej krypt. „Pogorzelcy” (nr rej. 95078), prowadzonej w latach 1986-1989 przez Departament VI MSW w odniesieniu do Sprawy Operacyjnego Sprawdzenia / Sprawy Operacyjnego Rozpracowania krypt. „Pogorzelcy” (nr rej. 8827), którą wszczął RUSW Tomaszów Lubelski „w celu potwierdzenia uzyskanych informacji agenturalnych, mówiących o istnieniu na terenie gminy Komarów i Tyszowce nieformalnej grupy opozycyjnej, zorganizowanej na bazie b. działaczy NSZZ RI >S[olidarność]<”. Znajdują się tu egzemplarze dokumentów wytworzonych przez RUSW Tomaszów Lubelski i WUSW Zamość w toku realizacji SOS/SOR „Pogorzelcy”, w których wymieniono także Emiliana Marcolę. W meldunku operacyjnym z 24.01.1986 funkcjonariusz Referatu VI RUSW Tomaszów Lubelski przytoczył m.in. opinię Tajnego Współpracownika ps. „Kuba” odnośnie „sytuacji politycznej na terenie gm. Komarów” (na podstawie doniesienia z 23.01.1986). TW „Kuba” miał stwierdzić, że „cała polityka, tj. prezentacja antysocjalistycznych postaw i gromadzenie się b. ekstremalnych działaczy >S[olidarność]< RI przeniosło się do kościoła w Komarowie”. Jako przykład wskazał msze w intencji uwolnienia dwojga aresztowanych związkowców, na zakończenie których „znani działacze b. >S[olidarność]< RI”, a wśród nich Emilian Marcola, wznosili ręce „z symbolem zwycięstwa” (V), śpiewając pieśń „Boże, coś Polskę...”, w której zmieniono słowa refrenu na „Wolną Ojczyznę racz nam zwrócić, panie”. Natomiast w „Meldunku operacyjnym” nr 116 z 30.04.1986, przy powiadomieniu o śmierci jednego z „figurantów” SOS/SOR „Pogorzelcy” (Stanisława Palikota), powiadomiono, że Józef Bondyra i Emilian Marcola złożyli na grobie zmarłego „wieniec z biało-czerwonych goździków w kształcie litery >S<, z napisem na szarfi >Koledzy z Solidarności<”. Kolejny meldunek operacyjny (karta z treścią meldunku bez daty nadania) zawiera informację o zarejestrowaniu E. Marcoli pod nr rej. 12839, jako „figuranta” SOR „Pogorzelcy”, w związku nawiązaniem przez niego „podejrzanych kontaktów z figurantami sprawy” oraz podjęciem „działalności w strukturach DR [Duszpasterstwo Rolników]”. Dokumentacja zawiera również egzemplarz analizy SOR „Pogorzelcy” z dnia 07.07.1986, w której zaliczono Emiliana Marcolę do osób stanowiących „trzon” nieformalnej grupy o charakterze „opozycji politycznej”, funkcjonującej na terenie gmin Komarów i Tyszowce. We wrześniu 1989 roku sprawę „zdjęto z ewidencji operacyjnej”, a materiały złożono w archiwum Biura „C” MSW pod sygn. 5724/K.

Akta o sygn. IPN BU 0364/343 (5724/K).

Akta Sprawy Obiektowej krypt. „Demokracja” (nr rej. 14884), prowadzonej w okresie 10.05.1989 - 04.09.1989 przez Wydział III WUSW Zamość, w celu „kompleksowej ochrony operacyjnej”, realizowanej przez Służbę Bezpieczeństwa w trakcie kampanii wyborczej oraz podczas wyborów „do Sejmu i Senatu PRL na terenie woj. zamojskiego” w 1989 roku. Do materiałów tych włączono m.in. dokumenty dotyczące powołania w dniu 05.04.1989 Wojewódzkiego Komitetu Obywatelskiego „Solidarność” przy Lechu Wałęsie w Zamościu. W „Komunikacie” z 05.04.1989, zawierającym wyciąg z protokołu zebrania założycielskiego WKO w Zamościu, podano skład Komitetu, który tworzyli m.in. „przedstawiciele MKO [Międzyzakładowy Komitet Organizacyjny] NSZZ >Solidarność< w Tomaszowie Lub.”, wśród których wymieniono Emiliana Marcolę – wówczas sołtysa Wolicy Brzozowej. Materiały SO „Demokracja” zarchiwizowano w Sekcji „C” WZO WUSW Zamość pod sygn. 66/IV.

Akta o sygn. IPN Lu 0122/30 t. 1 (66/IV).

Informacje dotyczące Emiliana Marcoli umieszczono w komputerowym zbiorze danych SB (ZSKO). Odnotowano tu, że został on internowany na wniosek Wydziału IV KW MO Zamość (jako datę zwolnienia z internowania wpisano 17.03.1982). Podano też, że pion VI RUSW Tomaszów Lubelski zarejestrował go pod nr rej. 12839 w ramach Sprawy Operacyjnego Rozpracowania („Pogorzelcy”), w związku z jego działalnością w NSZZ RI „Solidarność” – materiały złożono w archiwum pod sygn. 2387/II (według ZSKO akta zniszczono, zachowując mikrofilm o sygn. 2387/2, co jest niezgodne ze stanem faktycznym; brak przy tym zapisów dotyczących ewentualnego mikrofilmowania akt).

Wydruk „Informacji o osobie” z komputerowego zbioru danych Służby Bezpieczeństwa (ZSKO).